

УДК 343.9

ПОЛІТИЧНА ЗЛОЧИННІСТЬ: ПОНЯТТЯ, СТРУКТУРА, НАСЛІДКИ ДЛЯ СУСПІЛЬСТВА

І. Б. Медицький, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права навчально-наукового Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Постановка проблеми. Анексія Криму та антитерористична операція на Сході свідчать про перетворення України на об'єкт геополітичного протистояння, вістря цілеспрямованої діяльності інших міжнародних суб'єктів із досягнення власних амбітних інтересів. Геополітичні сили визначають наявність або відсутність, загострення інших конфліктних ситуацій – етнічних, політичних, конфесіональних, є поштовхом до розвитку процесів регіоналізації і дезінтегрованості території України шляхом дестабілізації обстановки всередині країни [1, с. 260]. Утвердження України як арени протиборства конкуруючих геополітичних інтересів, ризик перетворення її на «сіру зону» містить серйозні криміногенні загрози, у структурі яких політична злочинність займає визначальне інструментальне становище, та водночас потужний фактор детермінації загальної (позаполітичної) кримінальної активності. У таких умовах формування ефективних механізмів протидії проявам політичної злочинності по суті означатиме створення дієвої системи блокування спроб втягнути Україну до необґрунтованих національними інтересами геополітичних зіткнень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тривалий час кримінологічні аспекти політичної злочинності не привертали до себе належної уваги. У Росії становлення політичної кримінології пов'язане з іменами В. Бурлакова, В. Вандишева, Б. Волженкіна, Я. Гилянського, Г. Горшенкова, С. Іншакова, П. Кабанова, В. Лунє-

ева, Д. Шестакова та інших вчених. Різноманітні аспекти політичної злочинності досліджені також і в працях вітчизняних науковців: В. Антипенка, В. Глушкова, В. Дрьоміна, В. Ємельянова, А. Закалюка, Н. Зелінської, О. Костенка, О. Литвака, Г. Маляр, О. Орлова, В. Шакуна. Окремі аспекти характеристики та запобігання політичній злочинності залишаються недостатньо розкритими, особливо ця ремарка стосується її наслідків як конкретного інформаційного базису для вироблення ефективної системи протидії.

Стаття має **метою** розкрити на основі вивчення існуючих у кримінологічній науці підходів розуміння категорії «політична злочинність», окреслити її структуру, а також криміногенність її наслідків для суспільства.

Виклад основного матеріалу. Термін «політична злочинність» з'явився в науковому обігу для позначення деліктів, пов'язаних із боротьбою за владу, соціально-політичними, релігійними, етнічними, національними, сепаратистськими, зовнішньополітичними та іншими причинами. Політична злочинність являє собою специфічне, об'єктивно наявне в суспільстві явище. Сучасна юридична наука, визнаючи надзвичайну важливість політичних деліктів (з урахуванням наслідків, які є більш небезпечними за злочини, вчинені на побутовому чи корисливому підґрунті), усе частіше виокремлює цей напрям кримінології. Разом із тим багато національних законодавств не містять «політичних» статей: ряд юристів вважає, що їх відсутність не впливає негативно на процес удосконалення законодавства, крім того, далеко не всіх працівників органів кримінальної юстиції влаштовує перспектива на практиці зіштовхнутися зі звинуваченнями в «політичному переслідуванні».

Політичні відносини визначають, без перебільшення, сутність держави, напрями діяльності відповідних інститутів, становище особи в суспільстві та державі, їх взаємодію чи відторгнення. При цьому представники криміналітету досить чітко та оперативно реагують на політичні коливання, боротьбу за владу, конфлікти влади та опозиції. Усі ці моменти, безумовно, впливають на злочинний промісел, полегшуючи чи, навпаки, ускладнюючи його. Нерідко посад у вищих ешелонах влади прагнуть особи із кримінальним досвідом, а здобувши їх – використовують протиправні методи для

подальшого їх утримання. Лише за наявності влади з'являється можливість розпоряджатися матеріальними багатствами, державними ресурсами, а головне – керувати людьми. І не завжди боротьба за політичну владу в державі відбувається у цивілізованих рамках. Політична злочинність «верхів» і тих, хто безпосередньо виконує їх накази, нерозривно пов'язана із суто кримінальною злочинністю.

У розумінні конструкта політичної злочинності науковці не завжди дотримуються однакових позицій, що можна пояснити підвищеною складністю та багатогранністю досліджуваного феномену, різними цілями та завданнями, поставленими для реалізації в ході наукових пошуків.

У кримінологічній літературі загалом виокремлюють три основних підходи до тлумачення політичної злочинності: 1) йдеться про злочини в політичній сфері, пов'язані передусім з питаннями державної влади, устрою, політичного режиму; 2) одночасно підлягають застосуванню критерії вчинення злочинів у політичній сфері та з відповідною політичною мотивацією; 3) беруть до уваги тільки вказану мотивацію і презюмують, що вона може спричинити вчинення різних за своєю юридичною кваліфікацією діянь [2, с. 494].

На думку В. В. Лунєєва, «реальна політична злочинність являє собою суспільно небезпечну форму боротьби правлячих та опозиційних політичних еліт, інших політичних сил і окремих осіб за владу чи її неправомірне утримання шляхом насилля, обману, підкупу й інших злочинних дій» [3, с. 58]. Конкретизуючи цей різновид злочинності, Д. А. Шестаков веде мову про «властивість суспільства відтворювати небезпечні для його членів форми боротьби за встановлення, перерозподіл, підтримку й утримання державної, а також наддержавної (“світовий порядок”) влади» [цит. за: 4, с. 88]. П. А. Кабанов пропонує під політичною злочинністю розуміти «вид суспільно небезпечної поведінки, забороненої міжнародним та (або) національним кримінальним законодавством, вчинюваний суб'єктами політики (приватними чи посадовими особами, їх групами, спільнотами чи організаціями) з метою збереження, зміни чи припинення діяльності державних конституційних органів, політичних громадських об'єднань, вищих посадових осіб національної

або іноземної держави, або міжнародної спільноти, або громадських чи політичних діячів, або збереження чи зміни зовнішніх чи внутрішніх кордонів держави, а також повного чи часткового знищення людей, або їх витіснення з певної території за національними, расовими, етнічними, релігійними ознаками чи політичними переконаннями» [цит. за: 4, с. 92]. О. В. Зорін, формулюючи інструментальне визначення політичної злочинності як кримінологічної категорії, наголошує на «сукупності вчинених у сфері політики злочинів, спрямованих на досягнення політичних цілей на території певної держави або регіону в певний проміжок часу, яка має свої закономірності появи, існування і розвитку та залежить від різних факторів суспільного життя» [4, с. 93]. Ю. В. Орлов, урахуовуючи специфіку політичного злочину (його сутність, виміри), вважає можливим розуміти під політичною злочинністю історично мінливий, статистично стійкий, релятивний, соціальний феномен, що виявляється в масових суспільно небезпечних, предметно політичних практиках, форми прояву яких мають кількісно-якісний вираз у понадсумативній сукупності різнорідних злочинів, а також злочинній діяльності [5, с. 167–168].

Із урахуванням незначної варіативності є підстави акцентувати увагу на таких особливостях політичної злочинності, у виокремленні яких більшість дослідників демонструють свою одностайність: 1) йдеться про масив конкретних форм суспільно небезпечної та протиправної поведінки невизначеної кількості осіб (владних та опозиційних сил, об'єднань, окремих громадян); 2) указана поведінка має своєю метою здобуття/перерозподіл, утримання та подальше використання державної влади; 3) злочинне використання влади та отриманих у результаті можливостей відбувається на території окремого регіону, держави чи декількох державних утворень; 4) у процесі реалізації суспільно небезпечної та протиправної поведінки використовують різноманітні способи впливу: насильство, обман, підкуп тощо.

В. В. Лунєєв з урахуванням кримінально-правового, мотиваційного та оціночного підходів пропонує всі різновиди політичної злочинності умовно поділити на три види: злочини, які вчиняються з політичних мотивів окремими особами чи угрупованнями проти

легального конституційного ладу (держави) або її законних керівників; злочини, які вчиняються з політичних мотивів окремими особами чи групами осіб проти політичних конкурентів; злочини, які вчиняються правлячим угрупованням тоталітарних режимів у власних політичних цілях проти народу, окремих партій, груп і окремих осіб [6, с. 70–71].

У наведеній вище класифікації звертає на себе увагу обов'язкова присутність політичної мотивації деліктів, котра, як видається, не повинна використовуватись як єдино можливий та самодостатній критерій віднесення того або іншого правопорушення до категорії політичних. Переконливою вбачається позиція Н. Зелінської, яка виокремлює три альтернативних чинники: політичний контекст (злочин відбувається в руслі державної політики або політики будь-якої організації чи групи); політична мотивація індивідуальної чи групової поведінки; політична значущість корисливих і насильницьких злочинів з аполітичних мотивацій, зумовлена соціальним статусом злочинця або загальнонебезпечним способом вчинення злочину [7, с. 63]. Це дає можливість досліджувати політичні злочини не лише в контексті боротьби за владу або впливу на неї, а і в контексті її подальшого утримання чи зловживання нею. У системі політичної злочинності необхідно вирізняти й злочини, реалізація яких не зумовлена безпосередньо владними претензіями або ж перспективою використання вже здобутих можливостей. Ідеться про делікти, які настільки суттєво впливають на соціально-політичну ситуацію, що повинні вважатися політичними. Ці злочини пов'язані з ідеологічними, релігійними, національними, расовими чи іншими переслідуваннями та вчиняються без мети захопити чи утримати владу (за визначенням Н. Зелінської, йдеться про «дискримінаційну злочинність»). Зважаючи на багатоплановість політичної злочинності як явища, до цього поняття обґрунтовано відносити не тільки політично вмотивовані злочини, а й усі злочини, які вчиняються у сфері державного управління, тобто в політичній сфері, та суттєво впливають на соціально-політичну ситуацію.

Політичні злочини можуть бути засобом досягнення влади чи впливу на неї (опозиційна чи «антидержавна» політична злочинність – злочинність «знизу») або засобом утримання і зловживання

владою («державна» злочинність – злочинність «зверху» чи тоталітарна злочинність). На думку Н. Зелінської, «антидержавні» злочини можна умовно поділити на: 1) «зовнішньополітичні», спрямовані проти зовнішньої політики держави (держав) чи внутрішньої політики іноземної держави, на провокацію і перешкоду мирному врегулюванню міждержавних конфліктів; 2) «внутрішньополітичні», спрямовані на неконституційну зміну форми правління і/чи політичного режиму; неконституційну зміну державного устрою; екстремістські ідеологічні й деструктивні «протестні» злочини (радикально-релігійного, сектантського, так званого «світоглядного», месіанського чи ірраціонального характеру) [7, с. 62].

Г. В. Маляр поділяє політичні злочини на політичні злочини у сфері внутрішньої (електоральні і тоталітарні) та зовнішньої політики [8]. До політичних злочинів у сфері внутрішньої політики науковець відносить злочини: особи проти держави, громадянином якої він є або на території якої постійно проживає; представників вищої державної влади проти особи (групи осіб), яка є громадянином цієї держави або постійно проживає на її території; правлячої влади проти представників парламентської опозиції і навпаки («злочини влади проти влади»). Як приклад політичних злочинів у сфері зовнішньої політики названі злочини однієї держави проти іншої, злочини громадян однієї держави проти влади іншої держави, злочини однієї держави проти громадян іншої держави (політичний тероризм, агресія та посягання на територіальну цілісність іншої держави).

Досліджуючи природу політичного злочину, Ю. В. Орлов пропонує використовувати фасетну класифікацію, яка охоплює більшість кримінологічно значущих критеріїв. У цьому контексті науковець виокремлює та характеризує 24 види злочинів, а саме: насильницькі та ненасильницькі; спрямовані на досягнення стратегічного й тактичного результату у сфері політики; внутрішньо- та зовнішньополітичні; внутрішньодержавні й міжнародні; злочини-експансії і злочини-сепарації; електоральні, представницько-кон'юнктурні, контрольно-обструктивні, злочини узурпації, політичні диверсії та політико-дискримінаційні злочини; ідеологічно конфліктні й безконфліктні; лівоідеологічні, правоідеологічні, квазіліберально спря-

мовані, релігійно-фундаменталістські, протестно-ідеологічні, ідеологічно нейтральні [9, с. 392].

Окремий інтерес становить питання наслідків політичної злочинності – і як самостійний різновид, і в контексті характеристики загальних наслідків злочинності. Зважаючи на їх різноплановість й відповідну складність у обчисленні, дозволимо собі зупинитися на окремих соціальних наслідках збройного конфлікту, який перманентно триває на Сході нашої держави, та виокремити такі з них (за сферою дії / змістом прояву).

Соціально-економічні. Унаслідок бойових дій на території Луганської та Донецької областей, руйнувань транспортної й енергетичної інфраструктури багато підприємств змушені були зупинити або припинити виробничі процеси. Малі та середні підприємства зменшили економічну активність на 80–90%, а майже 40 тис. із них повністю припинили свою діяльність. За інформацією Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, економічна активність на тимчасово неконтрольованих Україною територіях зменшилася в 5 разів [10, с. 127–128].

За даними Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, станом на 1 листопада 2014 р. у Донецькій та Луганській областях пошкоджено або зруйновано 227 об'єктів освіти, 48 – охорони здоров'я, 56 – культурного і спортивного призначення, 91 адміністративну будівлю, 14 об'єктів торгівлі та 132 промислових об'єкти на загальну суму 5 млрд 788 млн грн. Без житла залишилось понад 710 тис. осіб. У результаті загальна сума економічних втрат України через бойові дії на Донбасі склала понад 30 млрд грн [11].

Втрати бюджету внаслідок воєнної агресії обчислюються мільярдами гривень, ліквідація підприємств призвела до зменшення доходів бюджетів усіх рівнів, зростання безробіття, посилення соціального напруження в регіоні. Нестабільність у суспільно-політичній площині та загроза масштабної збройної агресії зумовлюють зростання недовіри до банківської системи, погіршують інвестиційний клімат в Україні, що у коротко- та середньостроковій перспективі призведе до значних опосередкованих збитків. Загальні втрати банківської системи в Донецькій та Луганській областях за

період воєнних дій станом на 1 серпня 2015 р. становлять 47,0 млрд грн залучених коштів та 27,8 млрд грн кредитного портфеля [12, с. 150].

Соціально-гуманітарні. Йдеться передусім про появу в Україні категорії внутрішньо переміщених осіб, кількість яких, за офіційними даними на кінець жовтня 2015 р., сягнула 973,1 тис. осіб. Проте офіційна статистика не відображає реальних масштабів переселення, оскільки частина громадян покидає зону бойових дій самостійно (переїзд до родичів, знайомих тощо без проходження реєстрації). За даними Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, кількість українських громадян, які звернулися із клопотанням про визнання біженцем у семи країнах, з якими межує Україна (передусім у Російській Федерації, Білорусі та Польщі), становить 353,5 тис. осіб, ще 569,2 тис. осіб перебувають у цих країнах на інших підставах [12, с. 171].

Правові. Зміна політичної ситуації в країні протягом кінця 2013 р. та 2014 р., наслідки окупації Автономної Республіки Крим Російською Федерацією та ведення АТО на Донбасі, запровадження люстрації в Україні не могли не вплинути на посилення кримінальної відповідальності за окремі злочини проти основ національної та громадської безпеки, службові та військові злочини, що також позначилось на кількісних показниках злочинності.

У 2014 р. суттєво збільшилась, порівняно з 2013 р., кількість особливо тяжких злочинів – з 13 776 до 25 872 (темпи зростання становили +87,8%), коли за всіма іншими видами злочинів за ступенем тяжкості спостерігалась тенденція до зменшення. Відбулося збільшення кількості злочинів, які вчинялись з використанням вогнепальної зброї, – з 761 до 2 523 (+69,8%), а також таких груп злочинів, як: проти основ національної безпеки України – з 8 до 527 (+98,5%) (із врахуванням закритих у 2014 р. 64 кримінальних проваджень за пп. 1, 2, 4, 6 ч. 1 ст. 284 КПК України); проти волі, честі та гідності особи – з 483 до 2 202 (+78,1%); проти громадської безпеки – з 7 772 до 11 9472 (+34,9%) (із врахуванням закритих у 2014 р. 9 467 кримінальних проваджень за пп. 1, 2, 4, 6 ч. 1 ст. 284 КПК України); проти безпеки руху та експлуатації транспорту – з 19 722 до 24 700 (+20,1%); у сфері охорони

державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації – з 370 до 959 (+61,4%); проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини) – з 369 до 4 153 (+91,1%); проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку – до 9 (+100%) [13, с. 55–56]. І це при тому, що офіційна статистика щодо стану кримінальних правопорушень в основному не відповідає їх реальному стану. Перш за все до статистики не включено повною мірою статистичні показники по Автономній Республіці Крим, яка залишається окупованою Російською Федерацією, і частині Донецької та Луганської областей, у яких запроваджено режим АТО.

Особливості злочинності в екстремальних ситуаціях (у тому числі й у зоні проведення АТО) визначають такі фактори: 1) безпорадність і вразливість людей, постраждалих в екстремальній ситуації; 2) дезорганізація представників державної влади та правоохоронних органів; 3) ослаблення факторів соціального контролю, поява безробіття дорослих і безпритульність дітей; 4) загострення потреби в продуктах харчування та речах першої необхідності (якщо екстремальна ситуація набуває затяжного характеру); 5) підвищення нервозності населення, зростання рівня конфліктності в міжособистісних стосунках; 6) вимушена міграція населення, що розриває усталені соціальні зв'язки й послаблює стримуючий вплив моральності та громадської думки [14, с. 28–29]. Війна й бойові дії радикально впливають на всі соціальні процеси, у тому числі криміногенні.

Висновки. Викладений матеріал засвідчує необхідність активізації державних зусиль у сфері протидії політичній злочинності, яка переслідує мету здобуття/перерозподілу, утримання та подальшого використання державної влади. Серед подальших перспективних пошуків, що матимуть як теоретичне, так і прикладне значення, слід указати вивчення категорії наслідків політичної злочинності як відповідного інформаційного базису для розробки та впровадження найбільш ефективних засобів реакції. Відсутність дієвих методик встановлення «ціни» політичної злочинності виступає додатковим аргументом на користь зазначеного.

Перелік літератури

1. Орлов Ю. В. Політико-кримінологічна теорія протидії злочинності: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08. Харків, 2016. 477 с.
2. Криминология: учеб. для вузов / под общ. ред. А. И. Долговой. 3-е изд., перераб. и доп. М.: Норма, 2005. 912 с.
3. Лунеев В. В. Курс мировой и российской криминологии: учеб. для вузов: в 2 т. Т. II: Особенная часть. М.: Юрайт, 2013. 872 с. Серия: Магистр.
4. Зорин А. В. Криминология политической преступности как частная криминологическая теория. *Криминол. журн. ОГУЭП*. 2012. №1 (19). С. 88–94.
5. Орлов Ю. В. Політико-кримінологічна теорія протидії злочинності: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08. Харків, 2016. 477 с.
6. Лунеев В. В. Курс мировой и российской криминологии: учеб. для вузов: в 2 т. Т. II: Особенная часть. М.: Юрайт, 2013. 872 с. Серия: Магистр.
7. Зелінська Н. Політична злочинність і політична криминологія: концептуальні підходи. *Право України*. 2009. №7. С. 58–65.
8. Маляр Г. В. Проблема політичної злочинності в зарубіжній криминології: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2010. 218 с. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe (дата звернення: 23.02.2017).
9. Орлов Ю. В. Політико-кримінологічна теорія протидії злочинності: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08. Харків, 2016. 477 с.
10. Донбас і Крим: ціна повернення: монографія / за заг. ред. В. П. Горбуліна, О. С. Власюка, Е. М. Лібанової, О. М. Ляшенко. Київ: НІСД, 2015. 474 с.
11. Ціна війни: економічні і соціальні наслідки конфлікту на Донбасі URL: <http://mediarnbo.org/2014/09/17/tsina-viyni-ekonomichni-i-sotsialni-naslidki-konfliktu-na-donbasi/> (дата звернення: 23.02.2017).
12. Донбас і Крим: ціна повернення: монографія / за заг. ред. В. П. Горбуліна, О. С. Власюка, Е. М. Лібанової, О. М. Ляшенко. Київ: НІСД, 2015. 474 с.
13. Титаренко О. О. Сучасний стан злочинності в Україні: нові виклики. *Наук. вісн. Дніпропетров. держ. ун-ту внутр. справ*. 2014. №4. С. 53–66.
14. Джужа О. М., Гаркуша А. В. Актуальність криминологічного дослідження екстремальних умов (ситуацій), що сприяють злочинності під час проведення антитерористичної операції. *Юрид. часоп. Нац. акад. внутр. справ*. 2014. №2. С. 27–36.

Транслітерація переліку літератури

1. Orlov, Y. V. (2016) Polityko-kryminolohichna teoriya protydyi zlochynnosti [Politiko-criminology theory of counteraction criminality]: dys. ... dokt. yuryd. nauk : 12.00.08. Kharkivs'kyu natsional'nyy universytet vnutrishnikh sprav. Kharkiv. *[in Ukrainian]*.
2. Krymynolohyya: Uchebnyk dlya vuzov (2005) [Criminology: Textbook for the institutes of higher]. Pod obshch. red. d.yu.n., prof. A. Y. Dolhovoy. 3-e yzd., pererab. y dop. M.: Norma *[in Russian]*.
3. Luneev, V. V. (2013) Kurs myrovoi y rossyiskoi krymynolohyy v 2 t. T. II. Osobennaia chast : uchebnyk dlia vuzov. [Course of world and Russian criminology]. M. : Yzdatelstvo Yurait, Seryia : Mahystr *[in Russian]*.
4. Zoryn, A. V. (2012) Krymynolohyia polytycheskoi prestupnosti kak chastnaia krymynolohycheskaia teoriya [Criminology of political criminality as private criminology theory] // Krymynolohychesky zhurnal OHUЭP, 1(19), 88–94. *[in Russian]*.
5. Orlov, Y. V. (2016) Polityko-kryminolohichna teoriya protydyi zlochynnosti [Politiko-criminology theory of counteraction criminality]: dys. ... dokt. yuryd. nauk : 12.00.08 / Kharkivs'kyu natsional'nyy universytet vnutrishnikh sprav. Kharkiv. *[in Ukrainian]*.
6. Luneev, V. V. (2013) Kurs myrovoi y rossyiskoi krymynolohyy v 2 t. T. II. Osobennaia chast : uchebnyk dlia vuzov. [Course of world and Russian criminology]. M. : Yzdatelstvo Yurait, Seryia : Mahystr *[in Russian]*.
7. Zelinska, N. (2009) Politychna zlochynnist i politychna kryminolohiia: kontseptualni pidkhody [Political criminality and political criminology: conceptual approaches] Pravo Ukrainy – Law of Ukraine, 7, 58–65 *[in Ukrainian]*.
8. Maliar, H. V. (2010) Problema politychnoi zlochynnosti v zarubizhnii kryminolohii [A problem of political criminality is in foreign criminology]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.08. Kyivskyi mizhnarodnyi universytet. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe *[in Ukrainian]*.
9. Orlov, Y. V. (2016) Polityko-kryminolohichna teoriya protydyi zlochynnosti [Politiko-criminology theory of counteraction criminality]: dys. ... dokt. yuryd. nauk : 12.00.08. Kharkivs'kyu natsional'nyy universytet vnutrishnikh sprav. Kharkiv *[in Ukrainian]*.
10. Donbas i Krym: tsina povnennia : monohrafiia (2015) [Donbas and Crimea: cost of returning]. za zah. red. V. P. Horbulina, O. S. Vlasiuka, E. M. Libanovoi, O. M. Liashenko. K. : NISD *[in Ukrainian]*.

11. Tsina viiny: ekonomichni i sotsialni naslidky konfliktu na Donbasi [Cost of war: economic and social consequences of conflict are on Donbas] [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://mediarnbo.org/2014/09/17/tsina-viyni-ekonomichni-i-sotsialni-naslidki-konfliktu-na-donbasi/> [in Ukrainian].

12. Donbas i Krym: tsina povnennia : monohrafiia (2015) [Donbas and Crimea: cost of returning]. za zah. red. V. P. Horbulina, O. S. Vlasiuka, E. M. Libanovoi, O. M. Liashenko. K. : NISD [in Ukrainian].

13. Tytarenko, O. O. (2014) Suchasnyi stan zlochynnosti v Ukraini: novi vyklyky [The modern consisting of criminality is of Ukraine: new calls]. Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav, 4, 53–66. [in Ukrainian].

14. Dzhuzha, O. M., Harkusha, A. V. (2014) Aktualnist kryminolohichnoho doslidzhennia ekstremalnykh umov (sytuatsii), shcho spryiaiu zlochynnosti pid chas provedennia antyterrorystychnoi operatsii [Actuality of research of criminology of extreme terms (situations) which are instrumental in criminality during the leadthrough of anti-terror operation]. Yurydychni chasopys natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav, 2, 27–36. [in Ukrainian].

Медицький І. Б. Політична злочинність: поняття, структура, наслідки для суспільства

У статті на основі аналізу існуючих підходів розкрито розуміння політичної злочинності як відповідної кримінологічної категорії, також перераховані її характерні особливості. Приділено увагу класифікаційним схемам побудови політичної злочинності. Із використанням статистичної інформації здійснено аналіз соціально-економічних, соціально-гуманітарних, правових наслідків збройного конфлікту на Сході України та їх ціни для українського суспільства.

Ключові слова: політична злочинність, політичний злочин, антитерористична операція, ціна злочинності, наслідки злочинності.

Медицький І. Б. Политическая преступность: понятие, структура, последствия для общества

В статье на основе анализа существующих подходов раскрыто понимание политической преступности как соответствующей криминалогической категории, также перечислены ее характерные особенности. Уделено внимание классификационным схемам построения политической преступности. С использованием статистической информации осуществлен анализ социально-экономических, социально-гуманитарных, правовых последствий вооруженного конфликта на Востоке Украины и их цены для украинского общества.

Ключевые слова: политическая преступность, политическое преступление, антитеррористическая операция, цена преступности, последствия преступности.

Meditskii I. B. Political criminality: concept, structure, consequences for society

In article, on the basis of the analysis of existing approaches, the understanding of political criminality as corresponding criminological category, also are listed its prominent features is opened. The attention is paid to classification schemas of construction of political criminality. With use of the statistical information the analysis of social and economic, socially-humanitarian, legal consequences of a confrontation in the east of Ukraine and their price for the Ukrainian society is carried out.

Key words: *political criminality, political crime, antiterrorist operation, anti-terrorist operation, cost of crime, crime consequences.*

Рекомендовано до опублікування на засіданні кафедри кримінального права навчально-наукового Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №8 від 20.02.2017 р.).